

UZASADNIENIE

I. POTRZEBA I CEL WPROWADZENIA PROJEKTOWANYCH ZMIAN

W dniu 16 lutego 2016 r. Rada Ministrów przyjęła Uchwałę nr 14/2016 w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”. Na podstawie Planu zostały opracowane założenia, a następnie projekt Strategii na rzecz Odpowiedzianego Rozwoju, który w dniu 14 lutego 2017 r. został przyjęty przez Radę Ministrów.

Głównym celem przyjętej Strategii na rzecz Odpowiedzianego Rozwoju jest wzrost stopy oszczędności, bezpośrednio skorelowany ze wzrostem dochodu rozporządzalnego. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń funkcjonowania systemu emerytalnego, można sformułować wnioski, że wśród głównych czynników ograniczających możliwości generowania oszczędności w Polsce są m.in.: niski poziom aktywów finansowych Polaków, brak powszechnego trzeciego filaru systemu emerytalnego, a także nieefektywność obecnego modelu funkcjonowania OFE, skutkująca niskimi emeryturami z obecnego drugiego filaru.

Jednym z pięciu filarów przyjętego przez Radę Ministrów Planu jest filar „Kapitał dla rozwoju”, którego elementem jest Program Budowy Kapitału (PBK), będący narzędziem budowania oszczędności Polaków. PBK ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa finansowego obywateli i stabilności systemu finansów publicznych, rozwój lokalnego rynku kapitałowego oraz podniesienie potencjału rozwoju gospodarki. PBK zapewni poszerzenie dobrowolnego kapitałowego systemu oszczędzania w Polsce oraz długoterminowych produktów inwestycyjnych. Silny rynek kapitałowy jest niezbędny dla budowy silnych fundamentów gospodarki, podwyższania potencjału wzrostu dochodów indywidualnych i PKB, co długoterminowo sprzyja wzmocnieniu stabilności systemu emerytalnego oraz wzrostowi świadczeń emerytalnych.

Niniejszy projekt ustawy realizuje założenia przewidziane w Strategii na rzecz Odpowiedzianego Rozwoju, bowiem umożliwi realizację działań służących budowaniu „Kapitału dla rozwoju”.

Jednocześnie należy podkreślić, że w ramach zmian w systemie emerytalnym przeprowadzonych w 2014 r. dokonano przetransferowania 51,5% aktywów zgromadzonych

w otwartych funduszach emerytalnych do ZUS. Powyższe w połączeniu z zastosowaniem tzw. „suwaka bezpieczeństwa”, tj. mechanizmu przekazywania całości składek danej osoby z otwartego funduszu emerytalnego (OFE) do ZUS w okresie 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego, doprowadziło do faktycznej likwidacji filaru kapitałowego w polskim systemie emerytalnym. Skutkowało to podważeniem zaufania obywateli do rynku kapitałowego oraz do całego systemu emerytalnego. Jednocześnie pozostawiono funkcjonowanie OFE w okrojonym kształcie, sprzecznym z celami reformy emerytalnej z 1997 r.

Kierując się paradygmatem, że środki zgromadzone przez Polaków w OFE stanowią ich oszczędności emerytalne celowe jest więc skierowanie środków z OFE do instrumentu jakim są IKE i wzmocnienie możliwości budowania prywatnych oszczędności emerytalnych. Jednocześnie należy podkreślić, że jak już wskazano powyżej, w obecnym systemie ubezpieczony nie otrzymuje emerytury z OFE (na skutek działania suwaka bezpieczeństwa wszystkie jego składki emerytalne ostatecznie trafiają do ZUS, przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez ubezpieczonego). Nie ma więc nawet możliwości zestawienia prognozowanych wypłat z OFE na tle IKE. Za uzasadnione należy zatem uznać założenie, że projektowana zmiana odbędzie się z korzyścią dla obecnych członków OFE, choćby z tego względu, że uzyskają oni prawo do pozostania w filarze kapitałowym aż do osiągnięcia wieku emerytalnego, bez przymusowego transferu ich środków do ZUS, tak jak to jest obecnie.

Mając na uwadze powyższe, konieczne jest podjęcie zmian wzmacniających polski system emerytalny, zapowiedzianych w 2016 r. i tworzących silny drugi filar (kapitałowy) tego systemu, który będzie opierał się m.in. na instrumentach indywidualnych, jakimi będą powszechne indywidualne konta emerytalne, dostępne dla każdego i zasilone środkami pozostającymi aktualnie w OFE.

Wpłyne to na wzrost bezpieczeństwa finansowego Polaków, opartego na dwóch stabilnych filarach, a także pozwoli na odbudowanie zaufania do systemu emerytalnego, jak i na wzmocnienie polskiego rynku kapitałowego i jego potencjału inwestycyjnego (aktywa OFE zainwestowane w spółki na GPW to ok. 126 mld zł).

Projektowana ustawa zakłada więc przekształcenie otwartych funduszy emerytalnych w fundusze inwestycyjne prowadzące indywidualne konta emerytalne, zasilone aktywami pochodzącymi z OFE (które to aktywa stanowią obecnie ok. 162 mld zł). Każdy

ubezpieczony (tj. ok 15,7 mln członków OFE) będzie miał prawo wyboru – domyślną opcją będzie przeniesienie środków z OFE na IKE, z możliwością jego dalszego zasilania, już zupełnie dobrowolnego (na IKE nie będzie trafiała żadna część składki emerytalnej; obecnie średnie saldo na rachunku członka OFE to 10 233 zł). Jednocześnie w przypadku osób, które zdecydują o przejściu w całości do I filaru, środki przez nich zgromadzone w OFE zostaną zapisane na indywidualnym koncie prowadzonym w ZUS, a odpowiadające im aktywa trafią do Funduszu Rezerwy Demograficznej.

Podstawą funkcjonowania przekształconych OFE będzie znowelizowana ustawa o indywidualnych kontach emerytalnych, przy czym projekt przewiduje zmiany w kilkudziesięciu ustawach bezpośrednio związanych z funkcjonowaniem OFE i z systemem ubezpieczeń społecznych.

Na poziomie operacyjnym zakłada się przekształcenie OFE w specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, a Powszechna Towarzystwa Emerytalne, obecnie zarządzające OFE, zostaną przekształcone w Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych. Fundusze inwestycyjne zarządzające środkami pochodzącymi z OFE (przeniesionymi na IKE) będą miały minimalne progi zaangażowania w polskie akcje w celu uniknięcia ryzyka nadmiernej podaży akcji na GPW ze szkodą dla rynku kapitałowego i wartości środków z IKE oraz IKE.

Wypłata środków z IKE będzie możliwa po osiągnięciu wieku emerytalnego i będzie wolna od jakiegokolwiek podatku. Z uwagi natomiast na fakt, że emerytury z ZUS są opodatkowane podatkiem dochodowym PIT wg stawki 18 lub 32%, dla zachowania równowagi celowe jest objęcie środków przenoszonych z OFE na IKE jednorazową zryczałtowaną opłatą w wysokości 15% wartości środków na rachunku OFE, rozłożoną na dwie raty. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że podmiotami obowiązanyymi do przekazania na rzecz FUS środków tytułem powyższej opłaty będą specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte, które utworzą w tym celu specjalne rezerwy.

Projektowane rozwiązanie daje ubezpieczonym realne prawo wyboru emerytury opartej na dwóch filarach i gwarantuje w pełni prywatny charakter oszczędności na IKE, które będą podlegały dziedziczeniu.

Ponadto projekt zakłada zasilenie Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) aktywami pochodzącymi z OFE (przypisanymi do osób, które wybiorą ZUS zamiast IKE), co przełoży się na znaczące wzmocnienie FRD, jak i na stworzenie nowych instrumentów umożliwiających osiągnięcie w długim okresie wyraźnie wyższych stóp zwrotu niż obecnie, co całościowo będzie korzystne dla zabezpieczenia Państwa przed ryzykami demograficznymi. Trzeba również podkreślić, że środki OFE są co do zasady zainwestowane na rynku kapitałowym i nie mają postaci gotówki - znacznie utrudnione byłoby więc skierowanie ich do FUS, ponieważ wymagałoby spieniężenia aktywów, co mogłyby wpłynąć niekorzystnie m.in. na sytuację na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

W dłuższym horyzoncie czasowym planowane zmiany w systemie emerytalnym, w połączeniu m.in. z już wprowadzonymi pracowniczymi planami kapitałowymi będą skutkowały wzrostem krajowych długoterminowych oszczędności prywatnych, wzmacniających stabilność ekonomiczną Państwa i stwarzających fundamenty rozwojowe i inwestycyjne.

Reasumując, niniejszy projekt ustawy zakłada przebudowę modelu funkcjonowania OFE w taki sposób, że:

- powszechne towarzystwa emerytalne (PTE) zarządzające OFE staną się towarzystwami funduszy inwestycyjnych (TFI), zaś OFE przekształcą się w specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte (SFIO);
- aktywa netto OFE zostaną przekazane na IKE prowadzone w SFIO przez TFI;
- jako substytut podatku dochodowego pobieranego od emerytur wypłacanych z FUS od środków przenoszonych na IKE pobrana zostanie opłata przekształceniowa w łącznej wysokości 15%, której płatność zostanie rozłożona na 2 lata, i do uiszczenia której obowiązane będą SFIO. Wysokość opłaty odpowiada poziomowi efektywnej stopy opodatkowania emerytur.
- polityka inwestycyjna SFIO przekształconych z OFE będzie dostosowana do wieku i profilu ryzyka ubezpieczonych;
- możliwe będzie złożenie deklaracji przez członka OFE o przejściu do ZUS, co będzie wiązało się z przeniesieniem aktywów z OFE do Funduszu Rezerwy Demograficznej i dopisaniu ich wartości do kapitału zaewidencjonowanego na indywidualnym koncie w

- ZUS. Przy wyborze tej opcji nie będzie pobierana opłata przekształceniowa, ale przyszłe wypłaty emerytur będą opodatkowane podatkiem dochodowym (PIT) ;
- zarządzanie środkami FRD wykonywane będzie przez fundusz inwestycyjny, którego jedynym akcjonariuszem jest Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR) w ramach zdywersyfikowanej polityki inwestycyjnej, z korzyścią dla polskiej gospodarki.

II. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES ZMIAN W ZAKRESIE PRZEKSZTAŁCENIA OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W SFIO ORAZ PTE W TFI

1. Przebudowa modelu funkcjonowania OFE – przekształcenie OFE w IKE

Dalsze funkcjonowanie OFE w obecnym kształcie nie znajduje uzasadnienia, gdyż nie zapewniają one dywersyfikacji ryzyka ani bezpieczeństwa socjalnego ubezpieczonych. Ponadto, w obecnym systemie tzw. „suwak bezpieczeństwa” (comiesięczne przekazywanie środków z OFE do ZUS w związku z osiągnięciem przez ubezpieczonego wieku niższego o 10 lat od wieku emerytalnego) powoduje, że sektor OFE będzie generował stałe odpływy netto i brak przepływów środków z kapitałowego II filara do gospodarki na inwestycje. Ze składki na ubezpieczenie emerytalne w wysokości 19,52% zaledwie 2,92% trafia do OFE, jedynie w przypadku tych osób, które złożyły oświadczenia o przekazywaniu składek do OFE, co przełoży się w przyszłości na znikomy udział emerytury z OFE w całkowitym świadczeniu emerytalnym. Wobec powyższego system OFE wymaga gruntownej przebudowy z korzyścią zarówno dla ubezpieczonych, jak i dla gospodarki.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP zakres i formę zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Gromadzenie składek na ubezpieczenie emerytalne w określonych podmiotach służy realizacji określonego w powyższym przepisie prawa obywateli do zabezpieczenia społecznego, w tym prawa do emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego, natomiast zakres i formy tego zabezpieczenia określa ustawa. Do ustawodawcy należą kompetencje w zakresie określenia przeznaczenia składek na ubezpieczenie emerytalne. Posiada on znaczny zakres swobody regulacyjnej przy tworzeniu systemu ubezpieczenia emerytalnego.

Konstytucyjny obowiązek państwa w zakresie gwarancji zabezpieczenia emerytalnego dla wszystkich obywateli musi przy tym uwzględniać możliwości zaspokojenia istniejących potrzeb w tym zakresie. Trybunał Konstytucyjny w swym orzecznictwie (m.in. w wyroku z dnia 20 listopada 2011 r., sygn. SK 15/01; w wyroku z dnia 24 kwietnia 2006 r., sygn. P 9/05) podkreślił, że przy podejmowaniu działań zapewniających odpowiednie środki finansowe niezbędne do realizacji konstytucyjnych praw socjalnych państwo musi uwzględniać sytuację gospodarczą i konieczność zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego.

Ochrona praw w zakresie zabezpieczenia społecznego powinna przejawiać się w takim ukształtowaniu rozwiązań ustawowych, które będą stanowić optimum realizacji treści prawa konstytucyjnego. Demokratycznemu ustawodawcy przysługuje znaczna swoboda w poszukiwaniu odpowiednich rozwiązań prawnych, które w sposób optymalny bilansowałyby wszystkie wyznaczniki właściwej realizacji prawa podmiotowego o charakterze socjalnym. Musi on również uwzględniać konieczność zachowania gwarancji państwa co do wysokości (emerytura minimalna) oraz pewności w zakresie wypłacalności świadczeń z ubezpieczeń społecznych ustanowionej na mocy art. 2 ust. 3 *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*.

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., sygn. SK 96/06, stwierdzono: *„założenie, że ustawodawca nie może zmieniać raz ustalonych zasad przyznawania świadczeń, prowadziłoby bowiem do absurdalnej tezy o niemożliwości dokonywania jakichkolwiek reform systemu ubezpieczeń społecznych, nawet w kierunku korzystnym dla osób zainteresowanych (...). Na stosunkowo szeroką swobodę ustawodawcy w regulowaniu spraw z zakresu zabezpieczenia społecznego wskazuje również redakcja art. 67 ust. 1 Konstytucji, który wyraźnie legitymuje go do określenia "form i zakresu" zabezpieczenia społecznego. W doktrynie twierdzi się w związku z tym, iż "niesporne jest, że kolejne ustawy zwykle mogą modyfikować lub ograniczać dotychczasowe ustawy emerytalne"*.

Ponadto, w wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. K 9/12, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że *„ustrojodawca porucza ustawodawcy zwykłemu reagowanie, w sposób adekwatny do zasad, norm i wartości konstytucyjnych, na zmiany obiektywnych czynników gospodarczych i demograficznych, ponieważ zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Regulacja konstytucyjna akcentuje w ten sposób wyraźny, szeroki*

margines swobody działania parlamentu dla urzeczywistniania prawa do zabezpieczenia społecznego. Do ustawodawcy należy wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obecnych i przyszłych świadczeniobiorców oraz wymogów rozwoju gospodarczego Polski.”

Co więcej, analiza orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wskazuje, że zasada ochrony praw nabytych nie ma charakteru absolutnego i nie oznacza nienaruszalności tych praw. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że odstępianie od zasady ochrony praw nabytych jest dopuszczalne w szczególnych okolicznościach, gdy przemawia za tym inna zasada prawno-konstytucyjna. Precyzując pojęcie „szczególnych okoliczności” uzasadniających odejście od ochrony praw nabytych, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że chodzi tutaj o „*sytuacje nadzwyczaj wyjątkowe, gdy ze względów obiektywnych zachodzi potrzeba dania pierwszeństwa określonej wartości chronionej bądź znajdującej oparcie w przepisach Konstytucji (...). Wyjątkowość sytuacji nakazuje dokonanie oceny pod tym względem w każdej z osobna sytuacji, jako że trudno jest tu o wypracowanie ogólniejszej, uniwersalnej reguły*” (orzeczenie z 29 stycznia 1992 r., sygn. akt K 15/91, OTK w 1992 r., cz. I, s. 163).

Celem ochrony praw nabytych jest z jednej strony zachowanie raz osiągniętego, zgodnie z prawem, stanu posiadania, z drugiej jednak strony państwo musi mieć możliwość reagowania na zmieniającą się sytuację prawną i faktyczną i dostosowywania dotychczasowych regulacji do nowych potrzeb i uwarunkowań. Mając na względzie powyższe przesłanki, prawodawca zdecydował się w projekcie ustawy zwiększyć efektywność i racjonalność obowiązującego systemu emerytalnego. Celem projektowanych zmian jest zapewnienie bezpieczeństwa systemu emerytalnego przy ochronie rynku kapitałowego.

Należy także zwrócić uwagę na tezy zawarte w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99, w którym stwierdzono: „*Ubezpieczony ma świadomość, że po spełnieniu określonych warunków i po upływie określonego czasu lub zaistnieniu innego ryzyka ubezpieczeniowego otrzyma określone świadczenia. Z drugiej jednak strony, należy zauważyć, że poziom świadczeń z ubezpieczeń społecznych uzależniony jest od dostępnych środków finansowych. Państwo ma obowiązek podejmować działania, które zapewnią odpowiednie środki finansowe niezbędne dla realizacji konstytucyjnych praw socjalnych, ale musi przy tym uwzględniać*

sytuację gospodarczą i konieczność zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego. Podejmowane przez państwo działania mające na celu zapewnienie środków finansowych na ubezpieczenia społeczne mają swoje granice.”.

Również w wyroku z dnia 8 maja 2000 r., sygn. SK 22/99, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że *„zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przezeń prawa nie wyklucza całkowicie dokonywania przez ustawodawcę przekształceń nabytych praw do emerytury lub renty, polegających na przykład na zmianach w metodzie ustalania wysokości przyszłych świadczeń.”.*

Jak wynika z powyższych rozważań, znajdujących potwierdzenie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, zasada ochrony praw nabytych nie jest równoznaczna z zakazem zmiany przez ustawodawcę przepisów określających sytuację prawną osoby w zakresie, w jakim jej sytuacja nie wyraża się w przysługującym tej osobie prawie podmiotowym. Ochrona praw nabytych nie może bowiem uniemożliwiać zasadniczej reformy polskiego systemu prawnego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r. w sprawie K 5/99). Powyższe argumenty potwierdzają zasadniczą tezę, że w kształtowaniu rozwiązań prawnych w sferze zabezpieczenia emerytalnego ustawodawca dysponuje szerokim zakresem swobody.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego środki zgromadzone w OFE mają charakter środków publicznych. Natomiast aktywami OFE zarządzają instytucje prywatne m.in. przez wykonywanie praw głosów z akcji spółek notowanych na GPW. Mając na względzie budowanie zaufania do Państwa oraz rynku kapitałowego celem wzmocnienia klimatu i warunków dla rozwoju inwestycji w akcje spółek notowanych na GPW, aktywa OFE zainwestowane w te akcje powinny pozostać poza sektorem finansów publicznych. Jednak środki przekazane z OFE do funduszy inwestycyjnych powinny być uwzględniane przy ustalaniu emerytury minimalnej.

W efekcie zmian w OFE wprowadzonych od 2014 r. aktywa OFE są skoncentrowane w ok. 75% w akcjach polskich spółek notowanych na GPW w Warszawie (udział OFE w wolnym obrocie to ponad 40%), natomiast pozostała część ok. 25% aktywów OFE ulokowana jest w aktywa o wysokiej płynności w postaci akcji zagranicznych, obligacji i gotówki (depozytów bankowych).

Projektowana ustawa zakłada, że w systemie OFE zostanie dokonana istotna przebudowa poprzez wprowadzenie następujących dwukierunkowych zmian:

1.1. Przekształcenie PTE zarządzających OFE w TFI, zaś OFE w SFIO funkcjonujące w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1355) oraz przekazanie aktywów OFE na IKE - opcja domyślna.

Projektowana ustawa przewiduje IKE jako opcję domyślną i zakłada zaprzestanie przekazywania do OFE części składki emerytalnej w wysokości 2,92% podstawy wymiaru składki. Jednocześnie, nastąpi zaprzestanie przekazywania składek emerytalnych z OFE do ZUS w ramach tzw. „suwaka bezpieczeństwa”.

Powszechne Towarzystwa Emerytalne (PTE) będące organem OFE lub dobrowolnych funduszy emerytalnych (DFE) staną się z mocy prawa Towarzystwami Funduszy Inwestycyjnych (TFI). W związku z przedmiotowymi zmianami TFI wstąpią w ogół praw i obowiązków przekształconych PTE, natomiast SFIO - w ogół praw i obowiązków OFE.

Akcje i kapitał zakładowy PTE staną się odpowiednio akcjami i kapitałem zakładowym TFI, natomiast kapitał własny PTE - kapitałem własnym TFI. Założyciele i akcjonariusze PTE staną się założycielami i akcjonariuszami TFI. Statuty PTE staną się statutami TFI. Walne zgromadzenia, zarządy, rady nadzorcze i komisje rewizyjne PTE staną się odpowiednio walnymi zgromadzeniami, zarządami, radami nadzorczymi i komisjami rewizyjnymi TFI. Członkowie zarządów, rad nadzorczych, komisji rewizyjnych PTE staną się odpowiednio członkami zarządów, rad nadzorczych oraz komisji rewizyjnych TFI.

Siedziby oraz mienie dotychczasowych PTE staną się odpowiednio siedzibami oraz mieniem TFI. Wierzytelności i zobowiązania PTE oraz OFE staną się wierzytelnościami oraz zobowiązaniami odpowiednio TFI oraz SFIO. Umowy zawarte przez członków OFE staną się umowami zawartymi z SFIO, a stronami umów zawartych odpowiednio z PTE oraz OFE staną się odpowiednio TFI oraz SFIO.

Jednocześnie, stronami dotychczasowych stosunków pracy z pracownikami PTE staną się z mocy prawa TFI.

Jednocześnie przyjęto założenie, że udzielone przed dniem przekształcenia, tj. przed 31 stycznia 2020 r. zezwolenia na utworzenie PTE, które nie zostały do tej daty cofnięte, uznaje się za: zezwolenie na tworzenie funduszy inwestycyjnych otwartych lub funduszy zagranicznych, zarządzanie nimi, w tym pośrednictwo w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa, reprezentowanie ich wobec osób trzecich oraz zarządzanie zbiorczym portfelem papierów wartościowych, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi albo za zezwolenie na rozszerzenie przedmiotu działalności o tworzenie specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i funduszy inwestycyjnych zamkniętych, zarządzanie tymi funduszami, w tym pośrednictwo w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa, a także reprezentowanie ich wobec osób trzecich oraz zarządzanie unijnymi AFI, w tym wprowadzanie ich do obrotu, o którym mowa w art. 45 ust. 1a ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Ponadto do dnia 17 lutego 2020 r. powszechne towarzystwo emerytalne będzie obowiązane sporządzić, w formie aktu notarialnego, oraz ogłosić na swojej stronie internetowej odpowiednio: statut specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami, który powstanie z przekształcenia otwartego funduszu emerytalnego, którym towarzystwo zarządza albo statut specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego, który powstanie z przekształcenia dobrowolnego funduszu emerytalnego, którym towarzystwo zarządza, przy czym statut specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami powstałego z przekształcenia otwartego funduszu emerytalnego, określa zasady tworzenia i funkcjonowania subfunduszu emerytalnego oraz subfunduszu przedemerytalnego, o których mowa w art. 26c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontaktach emerytalnych i indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego.

Dodatkowo należy wskazać, że projekt zakłada, iż udzielone przed dniem 31 stycznia 2020 r. zezwolenie na utworzenie otwartego funduszu emerytalnego lub dobrowolnego funduszu emerytalnego uznaje się za zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego, o którym mowa w art. 23 ustawy o o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Następnie w terminie do dnia 6 marca 2020 r. towarzystwo funduszy inwestycyjnych, będzie obowiązane złożyć do sądu rejestrowego prowadzącego rejestr funduszy inwestycyjnych – wniosek o wpisanie do tego rejestru: specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami, powstałego z przekształcenia otwartego funduszu emerytalnego w specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty z wydzielonymi subfunduszami, zarządzanego przez towarzystwo, albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego, powstałego z przekształcenia dobrowolnego funduszu emerytalnego w specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, zarządzanego przez towarzystwo, a do sądu rejestrowego prowadzącego rejestr funduszy emerytalnych – wniosek o wykreślenie z tego rejestru: otwartego funduszu emerytalnego, który został przekształcony w specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty z wydzielonymi subfunduszami, albo dobrowolnego funduszu emerytalnego, który został przekształcony w specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty.

Projekt ustawy zakłada, że OFE zostaną przekształcone w SFIO w rozumieniu *ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnym*. Statuty i prospekty informacyjne OFE staną się statutami i prospektami informacyjnymi SFIO. Z dniem przekształcenia PTE w TFI, aktywa oraz jednostki rozrachunkowe OFE staną się odpowiednio aktywami oraz jednostkami uczestnictwa SFIO,.

W zakresie nieuregulowanym w projekcie ustawy do działalności SFIO powstałych z przekształcenia OFE będą miały zastosowanie przepisy *ustawy funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*. Należy zaznaczyć, że są one kształtowane są przez dwa zasadnicze akty prawa europejskiego, tj.:

- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) oraz*
- *dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywami funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010.*

Niezależnie od tego, że w przypadku SFIO zasady funkcjonowania nowo utworzonych funduszy (konstrukcja prawna, procedury licencyjne, wymogi ostrożnościowe) będą wyłączone spod wymogów *dyrektywy UCITS*, to przepisy określające samo zarządzanie takimi funduszami przez właściwe TFI (powstałe z przekształconych PTE), dla zapewnienia odpowiednich i w miarę możliwości jednolitych dla ich rynku standardów, powinny zostać oparte o zasady zharmonizowane ze standardami narzuconymi przez przepisy prawa Unii Europejskiej, przy uwzględnieniu długoterminowego i bezpiecznego charakteru nowego rodzaju funduszy. Nowo powstałe SFIO będą specjalnymi kategoriami funduszy inwestycyjnych, a jednocześnie będą nadal stanowić element systemu zabezpieczenia emerytalnego.

Wybór formuły SFIO daje w tym kontekście większe możliwości, niż np. w przypadku funduszy inwestycyjnych otwartych, czy też funduszy inwestycyjnych zamkniętych. Na potrzeby przekształconych OFE zasadne jest stworzenie nowego, odrębnego pod względem prawnym w stosunku do obecnie istniejących, rodzaju funduszy inwestycyjnych o otwartym charakterze, tj. SFIO o profilu długoterminowego oszczędzania, służącego zabezpieczeniu potrzeb emerytalnych poszczególnych osób ubezpieczonych. Stworzenie nowego rodzaju funduszy na potrzeby przekształcanych OFE, wyraźnie oddzielonych od dotychczas funkcjonujących, wymaga uregulowania sposobu funkcjonowania tego rodzaju funduszy. Na przykładzie SFIO można zauważyć, że dzięki zastosowaniu prostych odesłań i wyłączeń, takie regulacje będą zarówno przejrzyste i jednoznaczne, jak i zwięzłe (w kontekście przepisów art. 112-116d *ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*).

SFIO powstałe z przekształcenia OFE będą przekazywały do ZUS informacje o liczbie umorzonych jednostek rozrachunkowych, o wartości jednostek rozrachunkowych przypadających na każdego członka OFE oraz o wartości środków odpowiadających wartości umorzonych przez OFE jednostek rozrachunkowych na rachunkach wszystkich OFE.

Obowiązek przesłania powyższych informacji przez SFIO do ZUS będzie również dotyczył przypadków:

- 1) dokonywania podziału środków w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa albo śmierci osoby, dla której ZUS prowadzi subkonto;
- 2) przenoszenia praw emerytalnych urzędników Wspólnot Europejskich.

W powyższych sytuacjach ZUS będzie zawiadamiał SFIO o obowiązku przesłania przedmiotowych informacji .

W przypadku wybrania opcji przeniesienia środków z OFE do ZUS projekt ustawy zobowiązuje ZUS do zewidencjonowania na koncie ubezpieczonego informacji o wysokości przekazanych przez OFE środków odpowiadających sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych. Następnie ZUS będzie przysyłał poszczególnym ubezpieczonym informację o stanie konta łącznie za lata 2019 i 2020.

W związku z zaprzestaniem funkcjonowania OFE, konieczne jest zakończenie funkcjonowania rachunku premiowego i rachunku rezerwowego w rozumieniu *ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy*. W świetle dotychczas obowiązujących przepisów ww. *ustawy* zarówno środki na rachunku rezerwowym, jak i na rachunku premiowym, stanowiły część aktywów OFE i były przeliczane na jednostki rozrachunkowe. W związku z wprowadzanymi zmianami wprowadza się obowiązek przekazania przez PTE do OFE środków zgromadzonych na rachunku premiowym i rachunku rezerwowym oraz zamknięcia tych rachunków.

Niezbędne jest również zamknięcie Funduszu Gwarancyjnego, o którym mowa w *ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych*. Na mocy art. 37 projektu ustawy w dniu 20 listopada 2017 r. PTE wycofuje przechowywane na rachunku Funduszu Gwarancyjnego środki oraz zamyka jego rachunek. Środki

wycofane z Funduszu Gwarancyjnego stanowić będą przychód PTE w rozumieniu *ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych*. Jest to naturalną konsekwencją obowiązującego uprzednio stanu prawnego, w którym zarówno wpłaty dokonywane na Fundusz Gwarancyjny, przychody z lokowania jego środków i inne przychody uzyskane w wyniku administrowania nim przez Krajowy Depozyt, jak i zwrócone wpłaty z Funduszu Gwarancyjnego, stanowiły przychód PTE.

Projekt ustawy określa, że SFIO wyodrębnione po przeniesieniu aktywów OFE będą prowadziły politykę inwestycyjną dopasowaną do wieku ubezpieczonych, określając procentowy udział instrumentów dłużnych w poszczególnych portfelu subfunduszu przedemerytalnego, do którego, w miarę zbliżania się do wieku emerytalnego, będą przenoszone środki pochodzące z OFE (w ramach zamiany jednostek uczestnictwa subfunduszu podstawowego na jednostki uczestnictwa subfunduszu przedemerytalnego) co będzie pełniło funkcję zbliżoną do istniejącego dziś tzw. „suwaka bezpieczeństwa”, ale z istotną różnicą, że środki aż do osiągnięcia wieku emerytalnego pozostaną w filarze kapitałowym, na IKE.

W dotychczasowym stanie prawnym, OFE inwestowały ok. 75% aktywów w akcje krajowe, tj. akcje spółek notowanych na krajowym rynku regulowanym oraz obligacje zamienne na akcje tych spółek, prawa poboru i prawa do akcji. Dodatkowo osobom będącym w „suwaku bezpieczeństwa” co roku zmniejszał się o 10% kapitał zgromadzony ze środków w OFE. Oznacza to, że w skali całego portfela dotychczasowego II filara (środki przenoszone na subkonto w ZUS oraz środki w OFE) z każdym rokiem zaangażowanie w akcje krajowe spadało o 7,5%.

Mając na względzie dotychczasowe zaangażowanie w akcje krajowe, art. 55 projektu ustawy wprowadza rozwiązanie, zgodnie z którym łączna wartość lokat aktywów subfunduszu w SFIO powstałego z przekształcenia OFE w akcjach spółek notowanych na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obligacjach zamiennych na akcje tych spółek, a także notowanych na tym rynku prawach poboru i prawach do akcji oraz akcjach, prawach poboru i prawach do akcji, będących przedmiotem oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie może być mniejsza niż:

- 90% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2020 r.;

- 87,5% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2021 r.;
- 85% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2022 r.;
- 82,5% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2023 r.;
- 80% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2024 r.;
- 77,5% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2025 r.;
- 75% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2026 r.;
- 72,5% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2027 r.;
- 70% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2028 r.;

67,5% wartości tych aktywów do dnia 31 grudnia 2029 r.

W związku z przekształceniem OFE w SFIO politykę inwestycyjną określać będą przepisy ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. Dzięki temu fundusz spełni obowiązek ciągłej gotowości do zbywania i odkupywania jednostek uczestnictwa oraz prowadzenia działalności wyłącznie w zakresie lokowania środków w papiery wartościowe i inne prawa majątkowe na zasadzie rozproszenia ryzyka inwestycyjnego. Obowiązek dywersyfikacji portfela inwestycyjnego funduszu ma służyć ograniczeniu tego ryzyka.

Zgodnie z prawodawstwem UE do produktów emerytalnych nie stosuje się przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (MiFID II), jednakże w projekcie ustawy przewidziano stosowanie najistotniejszych przepisów mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa ubezpieczonych, tj. w szczególności obowiązki przeprowadzenia ankiety, dostarczania kluczowych informacji dla inwestorów.

Zakłada się, że środki pochodzące z OFE i przekazane na IKE nie będą mogły zostać wypłacone przed osiągnięciem przez ubezpieczonego wieku emerytalnego (natomiast będą mogły być w tym czasie dziedziczone), co wynika z faktu, że środki zgromadzone w OFE pochodzą ze składki emerytalnej i co do zasady mogą zostać wykorzystane wyłącznie w celu zabezpieczenia emerytalnego osoby ubezpieczonej.

1.2. Przeniesienie aktywów zgromadzonych w OFE do FRD – dla ubezpieczonych, którzy wybiorę opcję przejścia do ZUS

Zgodnie z art. 32 i nast. projektu ustawy członek OFE będzie uprawniony do złożenia, najpóźniej do dnia 10 stycznia 2020 r., deklaracji o przeniesieniu środków zgromadzonych na jego rachunku w OFE do Funduszu Rezerwy Demograficznej, którego dysponentem jest ZUS.

W dniu 31 stycznia 2020 r. otwarty fundusz emerytalny umarza jednostki rozrachunkowe zapisane na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego, który złożył deklarację, o której mowa w ust. 1, na dzień 7 stycznia 2020 r.

W terminie od dnia 31 stycznia 2020 r. do dnia 5 lutego 2020 r. otwarty fundusz emerytalny przekaze do Funduszu Rezerwy Demograficznej ww. aktywa proporcjonalnie w stosunku do struktury zarządzanego portfela inwestycyjnego o łącznej wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku danego członka OFE.

W przypadku zaś gdy z wyceny aktywów danej kategorii będzie wynikało, że nie jest możliwe ich przekazanie o wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, ze względu na niepodzielność składników poszczególnych kategorii aktywów, OFE przekaze z danej kategorii aktywów mniej o jeden papier wartościowy powodujący przekroczenie wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, a różnicę sumy wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, i wartości przekazywanych aktywów, pokryje środkami pieniężnymi.

ZUS zaewidencjonuje na dzień 30 stycznia 2020 r. na koncie ubezpieczonego wartość środków odpowiadających wartości umorzonych przez otwarty fundusz emerytalny na rachunku ubezpieczonego będącego członkiem otwartego funduszu emerytalnego jednostek rozrachunkowych, o których mowa powyżej.

Wzór deklaracji o przejściu do ZUS i przekazaniu aktywów do FRD zostanie określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Przepisy przedmiotowego projektu szczegółowo wskazują m.in., że składka, emerytalna, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy będzie odprowadzana do otwartego funduszu emerytalnego do dnia 20 stycznia 2020 r.

Następnie projekt przewiduje regulację zabezpieczającą zwrot przez SFIO nienależnie otrzymanej składki przez OFE, w ten sposób, że składka, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nienależnie otrzymana przez otwarty fundusz emerytalny, która została przeniesiona na indywidualne konto emerytalne, o którym mowa w rozdziale 3a ustawy o IKE, będzie podlegała zwrotowi przez specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a kwotę składki, o której mowa w ust. 1, ustala się przez umorzenie jednostek rozrachunkowych uzyskanych za nienależnie otrzymaną składkę oraz nienależnie otrzymane odsetki określone przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

W przypadku zaś dokonania wypłaty transferowej, zgodnie z art. 119, 126 lub 131 ustawy o OFE, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, kwotę składki podlegającej zwrotowi, ustala się przez umorzenie jednostek rozrachunkowych odpowiadających kwocie uzyskanej z umorzenia jednostek rozrachunkowych odpowiadających kwocie nienależnie otrzymanej składki od otwartego funduszu emerytalnego, który dokonał wypłaty transferowej.

Dodatkowo, w przypadku dokonania wypłaty transferowej specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, w który przekształcił się otwarty fundusz emerytalny do którego nienależnie otrzymana składka została wpłacona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwraca pobraną opłatę, o której mowa w art. 134 ust. 1 ustawy o OFE, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Kwotę stanowiącą równowartość opłat, o których mowa powyżej oraz różnicę pomiędzy nienależnie otrzymaną składką, a sumą kwot, o których mowa w ust. 4 i 5, finansuje towarzystwo funduszy inwestycyjnych zarządzające SFIO, a zwrotu

nieależnie otrzymanej składki dokonuje się na rachunek bankowy wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli natomiast Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazał składkę, wraz z odsetkami za opóźnienie, do odsetek tych stosuje się przepisy dotyczące składki.

Specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, w terminie od dnia 15 lipca 2020 r. do dnia 21 lipca 2020 r. będzie obowiązany przesłać do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informację o wartości środków odpowiadających wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych w związku z przyjęciem od ubezpieczonego deklaracji o przeniesieniu aktywów do FRD.

Jeżeli wartość środków odpowiadających wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, będzie wyższa od wartości tych środków obliczonych zgodnie z art. 33 ust. 2 projektu, specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty w przesłanej informacji podaje wartość środków obliczonych w sposób, o którym mowa w art. 33 ust. 6 (regulacja ta ma na celu zabezpieczenie wartości aktywów zgromadzonych w OFE podlegających przeniesieniu do FRD i zaewidencjonowaniu środków im odpowiadających na koncie w ZUS, przed wahaniami kursowymi – stąd alternatywną datą dla oceny wartości tych aktywów jest dzień 15 kwietnia 2019 r.).

Następnie do dnia 20 listopada 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany zewidencjonować na koncie ubezpieczonego, informację o wartości środków odpowiadających wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, przekazanej w informacji od SFIO, z tym, że do dnia 20 listopada 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ewidencjonuje na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy zmienianej w art. 11, część składki na ubezpieczenie emerytalne w wysokości jaka była ewidencjonowana przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu dotychczasowym, a do 21 stycznia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokona korekty składek zewidencjonowanych na subkoncie, zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Należy również wskazać, że projektowana ustawa zawiera mechanizm wyłączający z projektowanego mechanizmu osoby, które znajdują się w wieku bezpośrednio bliskim osiągnięciu wieku emerytalnego. Zgodnie bowiem z projektowanym art. 40 ustawy w

dniu 5 lutego 2020 r. otwarty fundusz emerytalny umarza wszystkie jednostki rozrachunkowe pozostające na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego, który do dnia 28 lutego 2021 r. osiągnie wiek emerytalny.

Otwarty fundusz emerytalny dokonuje umorzenia jednostek rozrachunkowych, o których mowa w ust. 1, według wartości jednostki rozrachunkowej na dzień umorzenia.

Otwarty fundusz emerytalny w dniu 6 lutego 2020 r. przekaże na rachunek bankowy wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych środki zgromadzone na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego odpowiadające wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, a środki zostaną przekazane na fundusz emerytalny Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Otwarty fundusz emerytalny przekaże do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informację o kwocie środków odpowiadającej wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, o której mowa w ust. 3, oraz o okresach, za które umorzono jednostki, wskazując jako okres umorzenia styczeń 2020 r., a Zakład Ubezpieczeń Społecznych zewidencjonuje na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy zmienianej w art. 11, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, kwotę środków.

3. Uregulowanie dokonywania przez Radę Ministrów przeglądów funkcjonowania systemu emerytalnego

W związku z zaprzestaniem funkcjonowania OFE rację bytu przestaje mieć dokonywanie przez Radę Ministrów dotychczasowych cyklicznych przeglądów ich funkcjonowania w oparciu o art. 32 ust. 1 *ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. poz. 398)*, który to przepis zostanie uchylony zgodnie z art. 27 projektowanej ustawy.

Tym niemniej należy uznać, że podobnie jak w dotychczasowym stanie prawnym, nie rzadziej niż raz na 3 lata powinien nadal odbywać się przegląd funkcjonowania instytucji (SFIO) powstałych z przekształcenia OFE, pod kątem ich efektywności i skuteczności dla zapewnienia ochrony interesów osób ubezpieczonych.

Mając na uwadze powyższe, w art. 60 projektu ustawy zobowiązuje się Radę Ministrów do dokonywania przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie przedmiotowej ustawy i przedkładania Sejmowi informacji o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian nie rzadziej niż co 3 lata. Jednocześnie, pierwszego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego po wejściu w życie ustawy i przedłożenia Sejmowi informacji o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian Rada Ministrów dokona nie później niż do dnia 31 grudnia 2022 r.

4. Opis zmian w obowiązujących przepisach

- 1) **Zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032) - dodanie przepisów określających sposób opodatkowania środków gromadzonych na IKE powstałym z przeniesienia środków z OFE oraz uchylenie przepisów odnoszących się do OFE**

Na mocy projektu ustawy OFE zaprzestają działalności, a ich aktywa zostaną przeniesione na IKE prowadzone w SFIO zarządzanych przez TFI. W związku z tym konieczne jest uchylenie w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych przepisów odnoszących się do OFE. W szczególności w art. 20 niezbędne jest nadanie nowego brzmienia ust. 1, zgodnie z którym za przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9, uważa się w m. in. kwoty wypłacone po śmierci członka OFE wskazanej przez niego osobie lub członkowi jego najbliższej rodziny. W art. 21 w ust. 1 uchyla się pkt 59 oraz doprecyzowuje się brzmienie pkt 58a poprzez wskazanie, że wolne od podatku dochodowego są także dochody z tytułu oszczędzania na IKE w funduszach inwestycyjnych utworzonych w związku z przeniesieniem środków z OFE na indywidualne konta emerytalne. Ponadto w art. 30a w ust. 1 uchyla się pkt 9 i zmienia się brzmienie pkt 6 poprzez wskazanie, że od uzyskanych dochodów (przychodów) pobiera się 19% zryczałtowany podatek dochodowy od kwot wypłacanych osobie uprawnionej lub spadkobiercy z subkonta po śmierci oszczędzającego o indywidualnym koncie emerytalnym.

2) **Zmiany w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 291 i 615) - uchylenie przepisów dotyczących PTE i zarządzanych przez nie OFE i DFE oraz przepisów odnoszących się do okresowych emerytur kapitałowych przysługujących z OFE**

W związku z przekazaniem 100% aktywów OFE na indywidualne konta emerytalne oraz w związku z przekształceniem OFE oraz DFE w SFIO, konieczne jest uchylenie wszystkich przepisów dotyczących OFE oraz DFE, a także zarządzających nimi PTE.

W nowym kształcie ustawa określać będzie organizację i funkcjonowanie de facto pracowniczych funduszy emerytalnych. Są one jedną z form pracowniczych programów emerytalnych, w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych, które są utworzone i zarejestrowane jako pracownicze programy emerytalne zgodnie z przepisami dyrektywy IORP.

Jednocześnie, uchylając przepisy odnoszące się dotychczas do OFE oraz do DFE, należy mieć na uwadze konieczność odpowiedniego utrzymania przepisów, które w poprzednim stanie prawnym odnosiły się do wszystkich rodzajów funduszy emerytalnych.

Mając powyższe na uwadze, w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych wprowadza się nową definicję przedmiotu działalności funduszu emerytalnego. Dlatego też w art. 2 ustawy zostaje nadane nowe brzmienie ust. 2, w myśl którego przedmiotem działalności funduszu jest gromadzenie środków pieniężnych i ich lokowanie z przeznaczeniem na wypłatę członkom funduszu. Jednocześnie, uchylony zostaje ust. 3, określający dotychczas przedmiot działalności DFE, i w związku z tym zostaje nadane nowe brzmienie ust. 4, w którym uchyla się odesłanie do ust. 3.

Ponadto, niezbędne jest wprowadzenie w ustawie szeregu innych zmian w przedmiotowym zakresie, w szczególności: w art. 8 - uchylenie pkt 3a, 5, 6a i 8 oraz w pkt 3b uchylenie wyrazów odnoszących się do OFE oraz DFE; w art. 9 -

uchylenie ust. 1; w art. 10 w ust. 1 - uchylenie odniesienia do OFE oraz DFE; w art. 13 - uchylenie ust. 3 i 4a oraz w ust. 2 - uchylenie pkt 6a i uchylenie w pkt 6 odniesienia do kosztów dotyczących OFE; w art. 22 - uchylenie ust. 3; uchylenie art. 23.

W art. 27 ustawy nadaje się nowe brzmienie ust. 2, w myśl którego towarzystwo prowadzi działalność jako pracownicze towarzystwo. W kolejnych artykułach dotyczących towarzystw emerytalnych również uchyla się przepisy odnoszące się do PTE, OFE oraz DFE, w tym: w art. 28 - w ust. 1 uchylone zostaje odesłanie do PTE; w art. 29 - uchylone zostają ust. 2a, 3 i 5, a w ust. 2 - odesłania do PTE, OFE oraz DFE; uchyla się także: art. 31; w art. 32 - ust. 2-3; art. 33; art. 37; art. 38a; w art. 40 - ust. 1; art. 41a i 42; w art. 44 - zmienia się brzmienie ust. 2, uchyla się ust. 3 i w konsekwencji nadaje się nowe brzmienie ust. 4; uchyla się art. 47 i 47a; w art. 54 - ust. 2; art. 56; w art. 57 - pkt 6; w art. 59 - uchyla się ust. 4 i w konsekwencji dokonuje się redakcyjnej zmiany ust. 5.

W związku z likwidacją Funduszu Gwarancyjnego w art. 48 uchyla się ust. 3-4a, określające pokrywanie ze środków Funduszu Gwarancyjnego szkód spowodowanych przez PTE, jak również szkód wynikających z ogłoszenia upadłości PTE.

W art. 49 zostaje nadane nowe brzmienie ust. 2, zgodnie z którym tajemnica zawodowa dotycząca działalności funduszu obejmuje informacje związane z lokatami funduszu, rejestrem członków funduszu oraz rozporządzeniami członków funduszu na wypadek śmierci, których ujawnienie mogłoby naruszyć interes członków funduszu lub interes uczestników obrotu na rynku regulowanym w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Zmiana ma charakter redakcyjny i związana jest z uchyleniem art. 83, kształtującym dotychczas obowiązek osoby zawierającej umowę z OFE złożenia oświadczenia o stosunkach majątkowych między nią a jej małżonkiem.

Kolejne zmiany dotyczą rozdziału 5 ustawy i obejmują: w art. 64 - uchylenie ust. 5-9; uchylenie art. 66 i w konsekwencji w art. 68 - zmianę ust. 1; w art. 67 - uchylenie ust. 2; w art. 70 - uchylenie ust. 1, 3a i 5, i w konsekwencji zmiany ust. 3 i 4; w art. 71 - uchylenie ust. 6.

W rozdziale 7 ustawy, odnoszącym się do członkostwa w funduszu emerytalnym, uchyla się art. 81, art. 82-85a, art. 88a oraz art. 90. Uchylony zostaje również rozdział 8, ustanawiający zakaz działalności akwizycyjnej OFE.

W art. 95 uchyla się odniesienia do OFE; uchyla się art. 96a; w art. 97 - w ust. 1 zostaje uchylone odniesienie do OFE; w art. 100 - w ust. 2 uchyla się odniesienie do OFE i DFE; zostaje uchylony art. 100a. Uchyleniu podlega również art. 100c, wprowadzający w poprzednim stanie prawnym procedurę przekazywania przez OFE do ZUS środków na rachunku członka OFE na fundusz emerytalny FUS w związku z osiągnięciem przez ubezpieczonego wieku niższego o 10 lat od wieku emerytalnego. Odpowiednio, uchyleniu podlega w przedmiotowym zakresie również art. 111c.

W art. 107 zostaje nadane nowe brzmienie ust. 2, w którym uchyla się odniesienie do DFE. Uchylone zostają: art. 108, art. 110-111a, art. 113a, art. 119, art. 121-124, jak również art. 126-129a oraz art. 131-132 i art. 132b. Zostają ponadto uchylone art. 134-135, a w art. 136 uchyla się ust. 2a-2c.

W odniesieniu do działalności lokacyjnej funduszy emerytalnych w art. 141, określającym kategorie lokat funduszu, uchyla się ust. 2 i 5, a w konsekwencji w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia uchyla się odesłanie do ust. 2. W art. 142 zostają uchylone ust. 5-6, a także ust. 3, w konsekwencji czego w ust. 1 zostaje uchylony pkt 3. Ponadto, zostaje uchylony art. 144.

Kolejne zmiany obejmują: art. 158 ust. 1 pkt 2; art. 168 ust. 1; art. 169; uchylenie art. 170 i w konsekwencji zmianę art. 171; uchylenie art. 173 i art. 174; przepisy rozdziałów 18-19; art. 189-190; w art. 191 - uchylenie ust. 1a i 1b a w konsekwencji zmianę ust. 2; w art. 193 - uchylenie ust. 2 i 3 a w konsekwencji redakcyjną zmianę ust. 1, a ponadto nowe brzmienie ust. 4; w art. 194 - uchylenie ust. 1 oraz ust. 3; w art. 194a nadanie nowego brzmienia ust. 1 oraz ust. 3-5; w art. 197 - nowe brzmienie ust. 1 oraz uchylenie ust. 2 i w konsekwencji zmianę ust. 3; uchylenie art. 197a; w art. 200 - w ust. 2 zmianę pkt 1a; w art. 216 - redakcyjną zmianę polegającą na uchyleniu odwołania do art. 2 lub 3; uchylenie art. 219.

- 3) **Zmiany w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963) – uchylenie przepisów odnoszących się do OFE, wraz z dodaniem odpowiednio przepisów odnoszących się do IKE utworzonych w związku z przeniesieniem środków z OFE na indywidualne kont emerytalne oraz zmiana przepisów dotyczących zarządzania środkami FRD.**

W związku z zaprzestaniem działalności przez OFE oraz przeniesieniem środków z OFE na IKE prowadzone w SFIO konieczne jest uchylenie przepisów odnoszących się do OFE. Dlatego też w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej „ustawą o sus”, w art. 3 - w ust. 1 uchyla się pkt 2 oraz uchyla się ust. 3, tj. przepisy ustanawiające dotychczas OFE jako podmioty wykonujące zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych, i odwołujące się w tym zakresie do przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. W art. 4 ustawy o sus uchyla się także pkt 11 oraz dodaje się pkt 11a i 11b, definiujące używane w ustawie o sus określenia odpowiednio: funduszu inwestycyjnego - jako SFIO, w który przekształcił się OFE, oraz IKE - jako IKE, na które zostały przeniesione środki z OFE.

Na mocy wprowadzanych w art. 22 ust. 3 ustawy o sus zmian, w przypadku ubezpieczonego będącego oszczędzającym na IKE, część składki emerytalnej, w wysokości 7,3% podstawy wymiaru składki, nie będzie dzielona i w całości będzie ewidencjonowana na subkoncie w ZUS. W związku z zaprzestaniem odprowadzania części składki emerytalnej do OFE w art. 22 ustawy o sus uchyla się również ust. 3d-3f oraz nadaje się nowe brzmienie ust. 3g i 3h. W art. 23 zmienia się brzmienie ust. 2.

Podobnie jak w dotychczasowym stanie prawnym, nienależnie opłacona składka odprowadzona do OFE i przeniesiona na IKE będzie podlegać zwrotowi w wysokości nominalnej składki (nowe brzmienie ust. 8 w art. 24 ustawy o sus).

W art. 33 w ust. 1 uchyla się pkt 5 określający dotychczasowy obowiązek prowadzenia przez ZUS Centralnego Rejestru Członków OFE i konsekwentnie w art. 34 -uchyla się ust. 5.

Uchylone zostają art. 39 i 39a, które dotychczas ustanawiały odpowiednio możliwość zawarcia przez ubezpieczonego umowy z OFE oraz tryb składania oświadczeń o przekazywaniu składki do OFE lub zewidencjonowaniu jej na subkoncie w ZUS.

W art. 40 zostają również uchylone odniesienia do OFE: w ust. 1, 1b i 1c; w ust. 2 uchyla się pkt 2, a - w jego miejsce - dodaje się pkt 2a odnoszący się do SFIO, w który przekształcił się OFE, którego dany ubezpieczony był członkiem; zmienia się ponadto pkt 4, 12 oraz uchyla się pkt 15.

W art. 40a ustawy o sus dokonuje się zmian w zasadach ewidencjonowania informacji na subkoncie – zgodnie z nowym brzmieniem ust. 1 będą na nim ewidencjonowane informacje o zwaloryzowanej wysokości składek, o których mowa w art. 22 ust. 3 (tj. 7,3% podstawy wymiaru składki) na ubezpieczenie emerytalne, wraz z wyegzekwowanymi od tych składek odsetkami za zwłokę oraz opłatą prolongacyjną.

Na subkoncie będą ewidencjonowane również informacje o zwaloryzowanej wysokości składek, które podlegały odprowadzeniu do OFE jako należne za okres do dnia 20 stycznia 2020 r., a które nie zostały opłacone lub zidentyfikowane do tego dnia, także wówczas gdy uległy przedawnieniu – w przypadku ubezpieczonych niebędących płatnikami składek oraz opłaconych lub zidentyfikowanych po dniu 20 stycznia 2020 r. - w przypadku ubezpieczonych będących płatnikami składek (dodany ust. 1a w art. 40a ustawy o sus). W takim przypadku za datę zewidencjonowania tych składek na subkoncie będzie przyjmowany dzień zewidencjonowania składek na koncie danego ubezpieczonego w ZUS, należnych za ten sam miesiąc kalendarzowy (dodany ust. 1b w art. 40a ustawy o sus).

W związku z wprowadzanymi zmianami w art. 40a ustawy o sus, w szczególności uchynieniem odesłań do OFE, zmienia się jednocześnie brzmienie ust. 4.

Konieczny jest szereg zmian w art. 40e ustawy o sus, określającym zasady podziału środków zgromadzonych na subkoncie w razie rozvodu, unieważnienia małżeństwa albo w przypadku śmierci osoby, dla której ZUS prowadzi subkonto. We wskazanych przypadkach zwaloryzowane kwoty składek, środków zewidencjonowane na subkoncie będą podlegały podziałowi na zasadach

określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego. Odpowiednie obowiązki z tym związane, realizowane dotychczas przez OFE, przejmą SFIO.

Ponadto, w art. 47 ustawy o sus zostaną uchylone ust. 9 – 10b oraz 10h - 10j; w art. 50 - w ust. 1a w pkt 3 zmienia się brzmienie wprowadzenia do wyliczenia i zmienia się brzmienie pkt 4; w art. 52 - w ust. 1 zmienia się pkt 1 i uchyla się pkt 1a i 1b oraz ust. 4 oraz w art. 76 - w ust. 1 uchyla się pkt 3.

Aktywa pochodzące z przekazania aktywów z OFE do ZUS, w rozumieniu art. 33 ust. 3 projektu ustawy, będą wyodrębniane ewidencyjnie i będą zasilały FRD. W związku z tym w art. 58 ust. 2 ustawy o sus konieczne jest dodanie pkt 4b wskazującego, że FRD jest zasilany także aktywami pochodzącymi z przeniesienia aktywów z OFE odpowiadających sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych, w związku ze złożeniem deklaracji przez członków OFE o przeniesieniu zgromadzonych na jego rachunku środków do FRD (o których mowa w art. 33 projektowanej ustawy).

W dotychczasowym stanie prawnym środki FRD służą, co do zasady, finansowaniu kosztów bieżącego zarządzania tymi środkami, których wysokość jest określana corocznie w planie finansowym FRD. Środki FRD mogą być ponadto wykorzystane na uzupełnienie wynikającego z przyczyn demograficznych niedoboru funduszu emerytalnego FUS. Zgodnie z dodawanym proponowanym brzmieniem art. 59 ust. 2 ustawy o sus środki FRD, z wyjątkiem zysków z poprzedniego roku budżetowego, będą mogły być wykorzystane na uzupełnienie wynikającego z przyczyn demograficznych niedoboru funduszu emerytalnego FUS, jeżeli ustawa budżetowa na dany rok budżetowy będzie ujmować w przychodach środki na uzupełnienie tego niedoboru. Jednocześnie, w art. 59 w ust. 3 wprowadza się fakultatywne upoważnienie dla Rady Ministrów do zarządzenia wykorzystania zysków z inwestowanych środków FRD w poprzednim roku budżetowym na uzupełnienie wynikającego z przyczyn demograficznych niedoboru funduszu emerytalnego, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia świadczeń finansowych z funduszu emerytalnego.

Ponadto, na mocy projektu ustawy wprowadza się w ustawie o sus zmiany w zakresie zarządzania środkami FRD. W dotychczasowym stanie prawnym

środkami FRD co do zasady zarządza ZUS, będący organem FRD, z zastrzeżeniem możliwości powierzenia zarządzania uprawnionemu podmiotowi zewnętrznemu w trybie art. 64 ustawy o sus. Na mocy wprowadzanych zmian środkami FRD zarządzać będzie towarzystwo funduszy inwestycyjnych, którego jedynym akcjonariuszem jest PFR (nowy ust. 1 w art. 64 ustawy o sus). Zarządzanie środkami FRD będzie odbywać się na podstawie umowy o zarządzanie portfelem, zawieranej w ramach przepisów ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

TFI zarządzające środkami FRD będzie sporządzać plan finansowy, który będzie stanowić podstawę gospodarki finansowej FRD (zmiana art. 61, jak również art. 74 ust. 3 ustawy o sus), poza funkcjonującą dotychczas wieloletnią prognozą kroczącą dochodów i wydatków funduszu emerytalnego. Plan finansowy sporządzany będzie za każdy rok budżetowy, w terminie do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy, za jaki jest sporządzony plan finansowy. Plan finansowy za każdy rok budżetowy będzie zatwierdzany przez Zarząd - po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą ZUS - w terminie do końca lutego roku, którego plan finansowy dotyczy, i publikowany w Biuletynie Informacyjnym ZUS.

TFI, zarządzające FRD, będzie sporządzać roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego, które będzie zatwierdzane przez Zarząd, po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą ZUS.

Jednocześnie, mając na uwadze, że roczne plany finansowe FRD oraz roczne sprawozdania z ich wykonania będą odpowiednio opracowywane przez zarządzające nim TFI, którego jedynym akcjonariuszem będzie PFR, a nie - jak dotychczas - Zarząd ZUS, niezbędne jest wprowadzenie odpowiednich zmian w tym zakresie w art. 74 ust. 3 ustawy. Zarząd ZUS będzie każdorazowo zatwierdzał odpowiednio projekt rocznego planu finansowego FRD (dodany pkt 4a w art. 74 ust. 3 ustawy o sus) oraz roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego FRD (dodany pkt 5a w art. 74 ust. 3 ustawy o sus) oraz - po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą ZUS - przedkładał ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego.

W związku z tym, że na mocy projektu ustawy zarządzanie środkami FRD zostaje powierzone PFR, zostają wprowadzone również nowe zasady dotyczące kosztów zarządzania FRD. Koszty zarządzania środkami FRD będą nadal finansowane z jego środków, a wysokość środków na zarządzanie określana będzie corocznie w planie finansowym FRD. Jednocześnie, ustala się na 0,05% wartości aktywów netto FRD w skali roku maksymalną wysokość kosztów zarządzania środkami FRD, z uwzględnieniem wynagrodzenia za zarządzanie funduszem inwestycyjnym (nowy ust. 4 i 5 w art. 59 ustawy o sus). Wynagrodzenia za zarządzanie funduszem inwestycyjnym będzie obliczane na każdy dzień wyceny i będzie płatne do 15. dnia roboczego po zakończeniu miesiąca, za który wynagrodzenie jest należne.

Zgodnie z wprowadzanymi zmianami środki FRD będą lokowane wyłącznie w kategoriach lokat wymienionych w projektowanym art. 65 ust. 1 ustawy o sus, tj. w:

- 1) depozytach bankowych w walucie polskiej w bankach lub instytucjach kredytowych, mających siedzibę i prowadzących działalność na podstawie zezwolenia właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym w państwach UE, EOG lub OECD - do wysokości 100% aktywów;
- 2) papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa, NBP, BGK lub jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki - do wysokości 100% ich wartości;
- 3) jednostkach uczestnictwa specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego zarządzanego przez zarządzające środkami FRD TFI, którego jedynym akcjonariuszem jest PFR - do wysokości 70% wartości aktywów;
- 4) akcjach spółek notowanych na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obligacjach zamiennych na akcje tych spółek, a także notowanych na tym rynku prawach poboru i prawach do akcji lub akcjach, prawach poboru i prawach do akcji, będących przedmiotem oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - do wysokości 30% wartości aktywów;
- 5) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, dla których podmiotami zobowiązanymi do spełnienia świadczeń są spółki notowane na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub będących przedmiotem

oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych - do wysokości 30% wartości aktywów;

6) innych niż powyżej określone instrumentach finansowych, o których mowa w art. 93-109 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnym - do wysokości 20% wartości aktywów.

Jednocześnie, w projektowanym art. 65 ust. 3 określa się kategorie dostępnych lokat oraz przypadające na nie limity inwestycyjne funduszu inwestycyjnego zarządzanego przez TFI, którego jedynym akcjonariuszem będzie PFR, i które będzie zarządzać środkami FRD. Zgodnie z tym przepisem aktywa tego funduszu inwestycyjnego będą mogły być lokowane wyłącznie w:

1) depozytach bankowych w walucie polskiej w bankach lub instytucjach kredytowych, mających siedzibę i prowadzących działalność na podstawie zezwolenia właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym w państwach UE, EOG lub OECD - do wysokości 20% aktywów;

2) akcjach spółek notowanych na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obligacjach zamiennych na akcje tych spółek, a także notowanych na tym rynku prawach poboru i prawach do akcji lub akcjach, prawach poboru i prawach do akcji, będących przedmiotem oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - do wysokości 70% wartości aktywów;

3) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, dla których podmiotami zobowiązanymi do spełnienia świadczeń są spółki notowane na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub będących przedmiotem oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych - do wysokości 60% wartości aktywów;

4) innych niż powyżej określone instrumentach finansowych określonych w statucie tego funduszu inwestycyjnego - do wysokości 40% wartości aktywów.

Jednocześnie, w związku z przekazaniem do FRD części aktywów OFE zasadne jest „przeniesienie” do polityki inwestycyjnej FRD zasad dotyczących lokowania aktywów w aktywach denominowanych w złotych lub w walutach państw będących członkami UE lub stronami umowy o EOG, lub członkami OECD, przy czym łączna wartość lokat aktywów w aktywach denominowanych w walucie

innej niż krajowa nie będzie mogła przekroczyć 30% wartości tych aktywów (dodawane ust. 4-5 w art. 65 *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*).

Maksymalną część środków FRD oraz aktywów funduszu inwestycyjnego, jaka będzie mogła być ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat, niższą niż określona powyżej będzie mógł określić, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych (projektowany ust. 6 w art. 65 *ustawy o sus*), przy uwzględnieniu potrzeby zapewnienia uzyskania wysokiej stopy zwrotu zaangażowanych środków oraz zachowania gwarancji bezpieczeństwa zarządzanych środków.

W dodawanym art. 65a *ustawy o sus* wprowadza się obowiązki informacyjne funduszu inwestycyjnego zarządzanego przez TFI, którego jedynym akcjonariuszem będzie PFR zarządzający środkami FRD. W myśl dodawanego przepisu będzie on zobowiązany do niezwłocznego przekazywania do Zarządu i Rady Nadzorczej ZUS, w odstępach miesięcznych, danych o:

- 1) części aktywów ulokowanej w poszczególnych kategoriach lokat określonych w art. 65 ust. 2, wg stanu na ostatni dzień wyceny w danym miesiącu;
- 2) wysokości kosztów zarządzania środkami FRD, o których mowa w art. 59 ust. 5;
- 3) wynikach działalności inwestycyjnej funduszu inwestycyjnego.

4) **Zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) - uchylenie przepisów odnoszących się do OFE oraz do okresowych emerytur kapitałowych w zakresie w jakim przysługują członkom OFE, jak również dodanie przepisów odnoszących się do prawa do emerytury ze środków zgromadzonych w SFIO powstałym z przekształcenia OFE**

W związku z zakończeniem funkcjonowania OFE konieczne jest uchylenie bądź zmiana odnoszących się do nich przepisów. Uchylony zostanie w art. 4 pkt 7, który zawiera definicję OFE. Ponadto zmienione zostanie brzmienie przepisów

dotychczas odnoszących się w swej treści do OFE: art. 4 pkt 4, art. 46 ust. 1 pkt 1, art. 50 ust. 1 pkt 1, art. 50a ust. 1 pkt 3, art. 50e ust. 3.

Zgodnie z projektowanym art. 87 ust. 1c - 1e ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy obliczaniu emerytury minimalnej uwzględniana będzie również kwota środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE. Na wniosek ZUS SFIO prowadzący takie IKE przekazuje informacje o stanie środków na IKE, według stanu na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc od którego przysługuje emerytura z FUS.

Mechanizm uwzględniania środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE przy emeryturze minimalnej będzie wyglądał w uproszczeniu następująco:

ZUS obliczy wysokość świadczenia w oparciu o stan konta, i jeżeli:

- 1) emerytura będzie wychodziła w wysokości nie niższej niż emerytura minimalna, to środki zgromadzone na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE nie wpływają na wyliczenie emerytury;
 - 2) emerytura będzie wychodziła poniżej progu emerytury minimalnej, to kwota środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE jest dodawana do stanu konta ubezpieczonego i wyliczamy w ten sposób emeryturę. Jeżeli tak wyliczona emerytura będzie co najmniej na poziomie emerytury minimalnej, to wówczas nie trzeba uruchamiać środków z FUS;
 - 3) emerytura będzie wychodziła poniżej progu minimalnego i nawet przy uwzględnieniu środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE nadal jest poniżej tego progu, wówczas trzeba uruchomić środki z FUS, celem osiągnięcia pułapu minimalnej emerytalnej.
- 5) **Zmiany w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1776) - dodanie przepisów dotyczących IKE powstałych w związku z przeniesieniem środków z OFE i inne zmiany dostosowujące**

W związku ze zmianami wprowadzanymi w ramach przedmiotowego projektu ustawy, w *ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego IKE powstałe w związku z przeniesieniem środków z OFE* stanowić będzie IKE prowadzone przez TFI w formie SFIO, na którym gromadzone są środki przekazane z dotychczasowych OFE.

Zmiany w przedmiotowej ustawie obejmują w pierwszej kolejności niezbędne dostosowanie funkcjonujących w niej definicji, związane z wprowadzeniem szczególnego rodzaju IKE, powstałego w związku z przeniesieniem środków z OFE.

Projektowane przepisy określają m.in. sposób przeprowadzenia wypłaty transferowej z IKE prowadzonego w SFIO, wskazując że co do zasady nie występuje tu zwykły transfer środków, a odkupienie jednostek uczestnictwa subfunduszu emerytalnego (tj. subfunduszu podstawowego w ramach IKE powstałego w związku z przeniesieniem środków z OFE) i nabycie jednostek uczestnictwa takiego subfunduszu wyodrębnionego w SFIO zarządzanym przez inne TFI.

Z uwagi na fakt, że do IKE powstałego z przekształcenia OFE będzie można dobrowolnie dopłacać, projekt zakłada wprowadzenie definicji „umowy o dokonywaniu dodatkowych wpłat na IKE”, wskazując, że będzie to umowa pisemna zawarta przez oszczędzającego na IKE powstałym z przekształcenia OFE ze SFIO, którego jest członkiem, w celu gromadzenia oszczędności. A zatem w celu dokonywania dodatkowych wpłat na IKE, o którym mowa powyżej, konieczne będzie zawarcie pisemnej umowy (podczas gdy samo uzyskanie przymiotu oszczędzającego na tym IKE nastąpi z mocy prawa), a w ramach dobrowolnych wpłat możliwe będzie nabywanie jednostek uczestnictwa funduszy prowadzonych w ramach danego TFI. W ramach umowy o dokonywaniu dodatkowych wpłat przewidziana jest więc daleko idąca swoboda inwestycyjna oszczędzającego na IKE.

W celu zagwarantowania możliwości posiadania oprócz IKE powstałego z przekształcenia OFE również innego IKE korzystającego ze zwolnienia, o którym mowa w art. 4 ustawy o IKE, konieczna jest odpowiednia zmiana do art. 7 tej ustawy określającego wymóg złożenia oświadczeń. Ustawowy limit wpłat na IKE będzie dotyczył łącznie obu ww. IKE posiadanych przez danego oszczędzającego.

Z kolei dla zabezpieczenia maksymalnego pułapu kosztów zarządzania SFIO przez TFI, projektowany art. 11a ustawy o IKE precyzuje, że z aktywów subfunduszu podstawowego (tj. tzw. subfunduszu emerytalnego) może być pokrywane wynagrodzenie TFI w wysokości nie wyższej niż 0,45% wartości aktywów subfunduszu w skali roku, a z aktywów subfunduszu przedemerytalnego może być pokrywane wynagrodzenie TFI w wysokości nie wyższej niż 0,2% jego aktywów w skali roku.

Polityka inwestycyjna SFIO zostanie każdorazowo określona odpowiednio w statucie SFIO, przy czym będzie ona dopasowana do wieku poszczególnych oszczędzających poprzez obligatoryjne wprowadzenie tzw. subfunduszu przedemerytalnego. Jednocześnie, w związku z tym, że na IKE będą gromadzone środki w wyniku przeniesienia aktywów OFE, niezbędne jest ukształtowanie odpowiednich obowiązków informacyjnych instytucji finansowych prowadzących ten szczególny rodzaj IKE, w szczególności w zakresie struktury aktywów. Instytucja finansowa prowadząca *IKE* będzie udostępniać informacje dotyczące struktury swoich aktywów (dodany ust. 1a w art. 17 *ustawy*). W odstępach miesięcznych będzie udostępniać dane o części aktywów ulokowanych w poszczególnych kategoriach lokat, według stanu na ostatni dzień wyceny w danym miesiącu (dodany ust. 1b w art. 17 *ustawy*). W odstępach półrocznych w przypadku lokat stanowiących co najmniej 1% wartości aktywów instytucja finansowa będzie udostępniać dane o wartości i części aktywów ulokowanych w poszczególnych kategoriach lokat, jak również o emitencji poszczególnych papierów wartościowych, według stanu na ostatni dzień wyceny przypadający w ostatnim miesiącu każdego okresu półrocznego (dodany ust. 1c w art. 17 *ustawy*). Natomiast na koniec każdego okresu rocznego instytucja finansowa prowadząca *IKE* będzie udostępniać pełną informację o strukturze aktywów, w tym również w

zakresie lokat stanowiących mniej niż 1% wartości aktywów (dodany ust. 1d w art. 17 ustawy).

Termin i sposób udostępniania i przekazania powyższych informacji zostanie określony przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia (dodany pkt 2 w ust. 3 w art. 17 ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego).

Po rozdziale 3 przedmiotowej ustawy dodany zostanie się nowy rozdział 3a, wprowadzający do ustawy przepisy szczególne dotyczące IKE w SFIO utworzonym zgodnie z art. 44 projektowanej ustawy w związku z przeniesieniem środków z OFE. Oszczędzający na IKE stanie się oszczędzającym bez konieczności zawierania umowy o prowadzenie IKE (nowy art. 26a ustawy). *IKE* będzie bowiem specyficzną formą IKE, na które zostaną przeniesione środki z OFE, w związku z czym dotychczasowi członkowie OFE staną się automatycznie oszczędzającymi na *IKE*.

Jednocześnie, oszczędzający na IKE będzie każdorazowo mógł zawrzeć umowę o dokonywaniu dodatkowych wpłat na *IKE* (dodany pkt 18a w art. 2 ustawy). Umowa o dokonywaniu dodatkowych wpłat na *IKE* stanowić będzie pisemną umowę zawartą przez oszczędzającego na *IKE*, z SFIO, którego jest członkiem, w celu gromadzenia oszczędności na *IKE*. Umowa o dokonywaniu wpłat na *IKE* będzie każdorazowo określać w szczególności informacje wskazane w art. 9 ust. 1 ustawy (dodawany ust. 3 w art. 9 ustawy).

Po zawarciu przedmiotowej umowy SFIO będzie wydawać oszczędzającemu potwierdzenie zawarcia umowy o dokonywaniu wpłat na *IKE* (ust. 2 dodawanego art. 26b). Potwierdzenie zawarcia umowy powinno ono zawierać elementy takie same jak w przypadku potwierdzenia umowy o prowadzenie dotychczas funkcjonujących IKE i IKE (określone odpowiednio w art. 10 ust. 3 oraz w art. 10a ust. 2 ustawy), tj. dane osobowe oszczędzającego oraz nazwę SFIO, z którym oszczędzający zawarł umowę, oraz numer rachunku, na który należy dokonać wypłaty transferowej.

Po zawarciu przez oszczędzającego umowy o dokonywaniu wpłat na *IKE*, SFIO będzie musiał wyodrębnić i oddzielnie ewidencjonować odpowiednio środki

przeniesione z OFE oraz środki zgromadzone w wyniku dokonywania wpłat na *IKE* na zasadach i w trybie określonych w projekcie ustawy (dodawany *art. 26c ustawy*).

Niezbędne jest również uregulowanie sytuacji oszczędzających na *IKE*, którzy osiągną wiek niższy o 5 lat od wieku emerytalnego. W odniesieniu do środków gromadzonych przez te osoby będą miały zastosowanie przede wszystkim inne, niż w przypadku pozostałych osób ubezpieczonych, zasady lokowania, zarówno jeżeli chodzi o kategorie dostępnych lokat, jak i limit lokat.

W związku z tym, SFIO, w które zostaną przekształcone OFE, nie tylko będą wyodrębniać środki przeniesione do nich z OFE przez cały okres ich gromadzenia przez poszczególnych oszczędzających, ale również będą wyodrębniać subfundusze w odniesieniu do osób, które osiągną 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn i przenosić na nie jednostki uczestnictwa poszczególnych osób oszczędzających (dodany *art. 26g ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego*).

Subfundusze przedemerytalne będą stosować odmienną politykę inwestycyjną, niż we wcześniejszych okresach gromadzenia środków. W szczególności co najmniej 70% aktywów tych subfunduszy będzie mogło być lokowane wyłącznie w bezpiecznych kategoriach lokat, tj.:

- 1) obligacjach, bonach i innych papierach wartościowych, emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski;
- 2) obligacjach, bonach i innych papierach wartościowych, emitowanych przez rządy lub banki centralne państw, o których mowa w *art. 26h ust. 1*;
- 3) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, opiewających na świadczenia pieniężne, gwarantowanych lub poręczanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski;
- 4) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, opiewających na świadczenia pieniężne, gwarantowanych lub poręczanych przez rządy lub banki centralne państw, o których mowa w *art. 26h ust. 1*;
- 5) depozytach bankowych w walucie polskiej w bankach lub instytucjach kredytowych, mających siedzibę i prowadzących działalność na podstawie

- zezwolenia właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym w państwach, o których mowa w art. 26h ust. 1;
- 6) depozytach denominowanych w walutach państw, o których mowa w art. 26h ust. 1, w bankach lub instytucjach kredytowych, mających siedzibę i prowadzących działalność na podstawie zezwolenia właściwych organów nadzoru nad rynkiem finansowym w państwach, o których mowa w art. 26h ust. 1, z tym że nabywanie waluty może nastąpić wyłącznie w celu rozliczenia bieżących zobowiązań funduszu wynikających z nabywania lub zbywania lokat w ramach prowadzonej polityki inwestycyjnej funduszu;
 - 7) listach zastawnych;
 - 8) dłużnych papierach wartościowych emitowanych przez instytucję kredytową, mającą siedzibę na terytorium państw, o których mowa w art. 26h ust. 1, która podlega szczególnemu nadzorowi publicznemu mającemu na celu ochronę posiadaczy tych papierów wartościowych, pod warunkiem że kwoty uzyskane z emisji tych papierów wartościowych są inwestowane przez emitenta w aktywa, które do dnia wykupu zapewniają spełnienie wszystkich świadczeń pieniężnych wynikających z tych papierów wartościowych oraz w przypadku niewypłacalności emitenta zapewniają pierwszeństwo w odzyskaniu wszystkich świadczeń pieniężnych wynikających z tych papierów wartościowych;
 - 9) obligacjach emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2014, 2244 oraz z 2019 r. poz. 730);
 - 10) obligacjach innych niż wymienione w pkt 9, bankowych papierach wartościowych lub listach zastawnych, emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

W odniesieniu do możliwości lokat aktywów SFIO powstałych z przekształcenia OFE oraz wyodrębnianych subfunduszy w aktywach denominowanych w walucie innej niż krajowa wprowadza się taką samą zasadę jak obowiązująca dotychczas w przypadku OFE (a także pracowniczych funduszy emerytalnych). Łączna wartość ich lokat w tych aktywach nie będzie mogła przekroczyć 30% łącznej wartości ich aktywów. Pozwoli to w szczególności zminimalizować ryzyko kursów walutowych związane z tego rodzaju lokatami oraz zapewni odpowiedni poziom

stabilności i bezpieczeństwa gromadzonych środków z przeznaczeniem na zabezpieczenie emerytalne.

Za utrzymaniem przedmiotowego limitu, takiego samego jak w przypadku dotychczasowych lokat aktywów OFE, przemawiają następujące argumenty:

- Usytuowanie systemów/produktów emerytalnych w regulacjach prawa europejskiego

Sprawy funduszy emerytalnych są wyłączone z zakresu *dyrektywy UCITS*, co wynika wprost z przepisów *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010*. W motywie 8 tej ostatniej *dyrektywy* wskazano, że *dyrektywa* nie ma zastosowania w szczególności do zarządzania funduszami emerytalnymi, jak również do instytucji, które zarządzają funduszami ubezpieczeń społecznych i systemów emerytalnych. W myśl *dyrektywy* nie ma ona zastosowania m.in. do instytucji pracowniczych programów emerytalnych objętych *dyrektywą 2003/41/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami* - dalej: *dyrektywa IORP* (art. 2 ust. 3 lit. b *dyrektywy 2011/61/UE*), a także do instytucji, które zarządzają funduszami wspierającymi systemy zabezpieczenia społecznego i systemy emerytalne (art. 2 ust. 3 lit. e *dyrektywy 2011/61/UE*).

Należy podkreślić, że z art. 153 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) wynika jednoznacznie, iż Unia jedynie wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. W związku z tym na mocy art. 153 ust. 4 TFUE kompetencje Unii w tym zakresie nie mogą naruszać prawa państw członkowskich do określenia podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na ich równowagę finansową. Nie mogą też stanowić przeszkody dla państw członkowskich w utrzymywaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Utrzymanie tych środków ma szczególne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa systemu emerytalnego, zwłaszcza w sytuacji wahań na rynkach finansowych, powodujących wzrost ryzyka związanego z

inwestycjami poza granicami danego państwa członkowskiego i zagrażającego obniżeniem poziomu świadczeń emerytalnych. Możliwość ustalenia limitów inwestycji pozostaje wyłączną prerogatywą państw członkowskich w odniesieniu do określania podstawowych zasad ich systemów emerytalnych. Stosowanie ograniczeń w stosunku do polityki inwestycyjnej SFIO powstałych z przekształcenia OFE podyktowane jest również koniecznością podejmowania przez państwo członkowskie wszelkich środków niezbędnych w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego, o których mowa w art. 65 ust. 1 lit. b TFUE.

Jak zaznaczono także w motywie 9 *dyrektywy IORP*, państwa członkowskie ponoszą pełną odpowiedzialność za organizację swoich systemów emerytalnych, jak również za decyzję w sprawie roli każdego z trzech filarów systemu emerytalnego, a Unia nie kwestionuje tych prerogatyw. Materia dotycząca systemów emerytalnych należy, co do zasady, do ustawodawstwa krajowego. Regulacja na poziomie wspólnotowym dotyczy jedynie opracowania systemu koordynacji w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.

W tym kontekście, w odniesieniu do SFIO powstałych z przekształcenia z OFE w zakresie limitu ich lokat w aktywach denominowanych w walutach obcych, proponuje się - poprzez analogię do rozwiązania przyjętego w art. 18 ust. 5 lit. b *dyrektywy IORP* - wprowadzenie limitu w wysokości 30% (projektowany art. 26h ust. 2 ustawy o IKE). Określenie limitu inwestycyjnego w takiej wysokości uzasadnia nie tylko przesłanka wyłącznej prerogatywy państwa członkowskiego do określenia podstawowych zasad systemu emerytalnego, ale również konieczność podejmowania niezbędnych środków w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego.

- Konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu stabilności i bezpieczeństwa finansowego środków gromadzonych w ramach systemu emerytalnego

Należy mieć na względzie, że aktywa gromadzone w nowo powstałych SFIO będą pochodzić ze środków przeniesionych z OFE, które w dotychczasowym stanie prawnym stanowiły część systemu zabezpieczenia społecznego. Nowelizacje regulacji z zakresu zabezpieczenia społecznego są z zasady kwestiami wrażliwymi, dlatego też ewentualne zmiany obowiązujących przepisów powinny być wprowadzane z zachowaniem odpowiedniej stabilności w tym zakresie. W tym kontekście należy podkreślić konieczność utrzymania

limitu lokat w aktywach denominowanych w walucie innej niż krajowa na poziomie odpowiadającym dotychczasowemu limitowi OFE. Zapewni to równowagę finansową środków gromadzonych w SFIO powstałych z przekształcenia OFE. Wysokość ustanowionego limitu powinna zapobiegać nadmiernej koncentracji ryzyka inwestycyjnego, które mogłoby zagrozić stabilności systemu emerytalnego w zakresie, w jakim jego zarządzaniem będą zajmować się nowo powstałe SFIO.

Biorąc pod uwagę wysokość środków gromadzonych uprzednio w OFE, a następnie przeniesionych do SFIO, należy zaznaczyć, że określenie przedmiotowego limitu w odpowiedniej wysokości pozostaje rzeczywistą formą realizacji podstawowej zasady dokonywania lokat, tj. zapewnienia ich bezpieczeństwa i rentowności. Bezpieczeństwo tych środków powinno być definiowane w oparciu o porównanie z systemem alternatywnym, tj. repartycyjnym systemem emerytalnym (I filar zarządzany przez ZUS), w szczególności w kontekście gwarancji wypłat świadczeń emerytalnych z obu części systemu emerytalnego. Ustanowienie limitu w wysokości 30% jest więc konieczne dla zapewnienia niewystąpienia destabilizacji systemu oraz niepożądanych skutków społecznych. Wprowadzane rozwiązanie należy zatem uznać za proporcjonalne jako konieczne do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest ochrona stabilności i bezpieczeństwa systemu.

Należy również zaznaczyć, że powyższe przesłanki zostały uznane za zasadne w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie C-271/09 (dotyczącym usunięcia ograniczeń w zakresie lokowania aktywów OFE poza granicami Polski). TSUE uznał, że potrzeba zagwarantowania stabilności i bezpieczeństwa środków zarządzanych przez OFE funkcjonujące w dotychczasowym stanie prawnym, w szczególności przez przyjęcie reguł ostrożnościowych, stanowi nadrzędny interes publiczny, który, o ile jest proporcjonalny, może uzasadniać ograniczenie swobody przepływu kapitału. Jako przykład takich uzasadnionych reguł ostrożnościowych TSUE wskazał ryzyko kursowe oraz przepis art. 18 ust. 5 lit. b *dyrektywy 2003/41/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami*, ustanawiający dla inwestycji instytucji pracowniczych

programów emerytalnych limit w wysokości 30% ich aktywów w aktywa denominowane w walutach zagranicznych. Jeżeli zatem określone ograniczenia ilościowe i jakościowe są przewidziane na gruncie prawa unijnego w odniesieniu do inwestycji dokonywanych przez dodatkowe dobrowolne programy emerytalne, to tym bardziej nie można zarzucić braku proporcjonalności i konieczności stosowania odpowiednich mechanizmów ostrożnościowych w odniesieniu do środków przeniesionych z OFE, stanowiących integralną część systemu emerytalnego.

- Ryzyko kursów walutowych

Inwestycje środków gromadzonych w ramach systemu emerytalnego obarczone są ryzykiem kursów walutowych oraz brakiem możliwości zabezpieczenia tego ryzyka. Ryzyko kursów walutowych w krótkim okresie może prowadzić np. do zmniejszenia realizowanych należności lub zwiększenia zobowiązań w przeliczeniu na walutę krajową. W długim okresie może natomiast wpływać na poszczególne pozycje bilansów SFIO powstałych z przekształcenia OFE, które przeliczone po danym kursie mogą zmieniać swoją wartość księgową, co może powodować zmiany w ich sytuacji finansowej.

Limit lokat aktywów, pochodzących z przeniesienia środków OFE, w aktywach denominowanych w walutach zagranicznych powinien zatem zostać utrzymany na poziomie odpowiadającym dotychczasowemu, w celu zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa dokonywanych lokat. Nadmierne podwyższenie limitu może znacząco podnieść ryzyko inwestycyjne związane ze zmianami kursów walut obcych, w których denominowane są instrumenty nabywane przez SFIO powstałe z przekształcenia OFE. W przypadku aprecjacji złotego może to negatywnie wpływać na poziom oszczędności zgromadzonych przez uczestników powszechnego systemu emerytalnego i w efekcie prowadzić do obniżenia poziomu świadczeń emerytalnych wypłacanych z nowego systemu, przez co może przyczynić się do destabilizacji systemu emerytalnego.

Powyższe czynniki należy uwzględniać również w kontekście możliwych zmian kursów walutowych oraz cen aktywów denominowanych w walutach obcych, co może negatywnie oddziaływać na wysokość stóp zwrotu SFIO powstałych z przekształcenia OFE. W efekcie może to wpływać destabilizująco na polski system emerytalny, a następnie może generować ryzyko dla bezpieczeństwa

uczestników tego systemu oraz wysokości wypłacanych im świadczeń. Przyszłe zobowiązania związane z tymi świadczeniami, przypisane do oszczędności emerytalnych, są wyrażone w walucie krajowej, a zatem zbyt wysoki limit lokat w aktywach denominowanych w walucie innej niż krajowa stwarzać może ryzyko niedopasowania w tym zakresie, i ryzyko to ma charakter systemowy, a nie tylko inwestycyjny.

Należy również wskazać, że projekt szczegółowo reguluje postępowanie na wypadek wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 246 ust. 1 pkt 1-10 ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, co do zasady w ten sposób, że subfundusz emerytalny, w stosunku do którego zaistniały powyższe okoliczności, nie ulega rozwiązaniu, natomiast zostanie on połączony z subfunduszem emerytalnym wyodrębnionym w SFIO prowadzonym przez inne TFI, którego stopa zwrotu za okres ostatnich 5 lat jest najwyższa, wskazanym przez Komisję Nadzoru Finansowego.

W projekcie ustawy przewidziane są ponadto regulacje na wypadek śmierci oszczędzającego na IKE powstałego z przekształcenia OFE, i podziału zgromadzonych tam środków w razie rozwodu lub unieważnienia małżeństwa – regulacje te skonstruowane są analogicznych zasadach do tych, które obowiązują obecnie w OFE.

Zgodnie z projektowanym art. 35a ustawy o IKE zakłada się możliwość złożenia przez oszczędzającego pisemnej dyspozycji przez uczestnika SFIO prowadzącego IKE wypłaty transferowej środków do innego SFIO z wydzielonymi subfunduszami, zarządzanego przez inne TFI. Z kolei projektowany art. 26i określa mechanizm łączenia IKE powstałego z przekształcenia OFE z innym IKE prowadzonym w ramach danej instytucji finansowej.

Ponadto, na mocy projektu ustawy w *ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego* konieczne jest uchylene przepisów odnoszących się do DFE.

**6) Zmiany w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych -
uchylenie przepisów odnoszących się do OFE**

Projektowane zmiany polegają na zmianie brzmienia przepisów ustawy będących konsekwencją uchylecia odniesienia do OFE;

7) Zmiany dostosowujące w pozostałych ustawach

W związku z zaprzestaniem działalności przez OFE i zarządzające nimi PTE, przeniesieniem środków z OFE do *IKE* prowadzonych w formie SFIO, niezbędne jest wprowadzenie dostosowujących zmian redakcyjnych w następujących ustawach:

1. **w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy** - w art. 31 w § 2 w pkt 3 uchylenie odniesienia do OFE oraz dodanie pkt 3a wskazującego, iż do majątku wspólnego małżonków należą w także środki zgromadzone przez każdego z małżonków na *IKE* w związku z przeniesieniem środków z OFE;
2. **w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego** - w art. 476 - zmiana § 3, poprzez uchylenie w nim odniesień do OFE oraz do emerytur kapitałowych;
3. **w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela** - w art. 88 w ust. 2a nadanie nowego brzmienia pkt 2, poprzez zastąpienie w nim odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na *IKE* w związku z przeniesieniem środków z OFE;
4. **w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn** - uchylenie przepisu odnoszącego się do OFE, tj. w art. 3 - uchylenie pkt 5;
5. **w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników** - w art. 33 nadanie nowego brzmienia ust. 2b, poprzez zastąpienie w nim

odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE;

6. **w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych** - uchylenie przepisów odnoszących się do OFE i PTE, tj. w art. 15 - uchylenie ust. 1e;
7. **w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin** - w art. 14 nadanie nowego brzmienia ust. 6, poprzez zastąpienie w nim odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE;
8. **w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno- Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin** - w art. 14 nadanie nowego brzmienia ust. 6, poprzez zastąpienie w nim odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE;
9. **w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych** - w art. 100 nadanie nowego brzmienia § 6a, poprzez zastąpienie w nim odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE;
10. **w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym** - uchylenie odniesienia do OFE i do emerytury kapitałowej poprzez zmianę brzmienia art. 3 oraz uchylenie w art. 14 w ust. 1 pkt 2;
11. **w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług** – dodanie w art. 43 w ust. 1 pkt 42 stanowiącego, że zwolnione od podatku od towarów i usług będą także usługi przechowywania i zarządzania aktywami FRD;

12. **w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi** – projektowane zmiany mają charakter doprecyzowujący. Służą one zakorzenieniu SFIO powstałych z przekształcenia OFE w reżimie przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
13. **w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela** - w art. 3 nadanie nowego brzmienia art. 3, poprzez zastąpienie w nim odniesień do OFE odniesieniem do środków zgromadzonych na IKE w związku z przeniesieniem środków z OFE;
14. **w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych** - w art. 14 nadanie nowego brzmienia ust. 3, poprzez uchylenie odniesienia do OFE;
15. **w ustawie z dnia 23 stycznia 2008 r. o przenoszeniu praw emerytalnych urzędników Wspólnot Europejskich** – projektowane zmiany polegają na zmianie brzmienia przepisów ustawy będących konsekwencją uchylenia odniesienia do OFE;
16. **w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych** - projektowane zmiany polegają na zmianie brzmienia przepisów ustawy będących konsekwencją uchylenia odniesienia do OFE;
17. **w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego** - uchylenie przepisu odnoszącego się do OFE, tj. w art. 111;
18. **w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych** - zmiana brzmienia w art. 14 ust. 2, poprzez uchylenie w nim odniesienia do członków OFE;

19. w ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym – uchylenie w art. 2 w pkt 9 lit. e oraz nadanie nowego brzmienia art. 128 ust. 3 oraz art. 192 ust. 2 będących konsekwencją uchylenia odniesienia do OFE, PTE oraz DFE;
20. w ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych - zmiana brzmienia w art. 5 ust. 2, poprzez uchylenie w nim odniesienia do członków OFE;
21. w ustawie z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych - uchylenie przepisu odnoszącego się do cyklicznego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego w zakresie dotychczasowej działalności OFE, tj. w art. 32 - uchylenie ust. 1;
22. w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta – w art. 43 nadanie nowego brzmienia ust. 1, poprzez uchylenie odniesienia do OFE;
23. w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej - uchylenie przepisów odnoszących się do DFE oraz do PTE, tj.: w art. 4 w ust. 11 - uchylenie pkt 3 oraz w art. 53 w ust. 1 - uchylenie pkt 3;
24. w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji – w art. 22 w ust. 1 nadanie nowego brzmienia ust. 1 poprzez uchylenie odniesienia do OFE i PTE;
25. w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych - projektowane zmiany polegają na zmianie brzmienia przepisów ustawy będących konsekwencją uchylenia odniesienia do DFE oraz PTE. `

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 listopada 2019 r. (art. 61 projektu ustawy), z wyjątkiem dodawanego art. 26i w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych i indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego, który przewiduje możliwość łączenia IKE utworzonego w związku z przeniesieniem środków z OFE z innym posiadanym przez daną osobę IKE, który to przepis powinien wejść w życie po upływie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Przedmiotowy projekt został wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod nr UD539.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga zaopiniowania, dokonania konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.